

JEDINSTVO

Broj 3

Šibenik, nedjelja 23. IX. 1945.

Godina III

IZDAJE NARODNI
FRONT ZA OKRUG
ŠIBENIK

UVODNA RIJEČ

U danima oslobodilačkog rata kao glasilo JNOF-a izlazele su u Šibeniku »VIJESTI«. One su donosile ono što je narod volio da čita i čuje. Donosile su vijesti o zločinima okupatora i njegovih slugu, ali — uporedo s time — donosile su vijesti i o pobjedama slavne Crvene Armije, te armija Engleske, Amerike, kao i naše mlade jugoslavenske Armije.

Medjutim oslobodjenjem čitave naše zemlje dobile su se veće i šire mogućnosti da narod prima listove naše centralne štampe, koji su donosili najnovije događaje iz svijeta, naše zemlje, kao i našeg okruga. Takav je naročito list »Slobodna Dalmacija«. Samom ovom činjenicom nije se više osjećala potreba da bi i dalje izlazele »Vijesti«, pa je Izvršni Odbor JNOF-a donio odluku da list prestane sa izlaženjem.

U oslobodjenoj domovini narod je otpočeo požrtvovanim radom na njenoj obnovi, ne samo materijalnoj, već i duhovnoj i političkoj. Podizanjem srušenih kuća, mostova, puteva i tračnica, kulturnih Domova, Zadruga i Sindikata, naš narod dokazao je svoju zrelost i težnju da se podigne materijalno i kulturno. Uporedo sa ovim radom narod je nastavio i svoju političku borbu. Zna narod tko su njegovi neprijatelji. Naš narod znade da kralj Petar, Nedić, Pavelić, Rupnik, Draža, Maček i ostali izdajnici kao avet prijete našim svetinjama: bratstvu, jedinstvu i slobodi. Naš narod znade da treba biti nemilosrdan u borbi s njima, da im treba u posljednjem momentu borbe dati na znanje da za izdajnike nema mjesta u Titovoj Jugoslaviji.

Nalazimo se pred danima, kada će naši narodi na izborima za Ustavotvornu Skupštinu potvrditi ono za što su se kroz četiri godine borili, izvojevali i danas imaju, a to je: sloboda, bratstvo, jedinstvo u demokratskoj i federativnoj Jugoslaviji.

Imajući sve ovo u vidu opet izlazi iz štampe glasilo Narodnog Fronta okruga Šibenik, pod naslovom »JEDINSTVO«. Ovaj naš list treba da bude vjeran odraz narodnog mišljenja i uvjerenja, on treba da bude odraz materijalnih i duhovnih prilika naroda našega Okruga. On treba da bude ogledalo našega rada i treba oštro da udara po svima nepravilnostima među nama, kao i po onim elementima, koji nastoje pomutiti naš sklad i harmoniju. Sam njegov naslov dosta jasno govori koji mu je cilj.

U »JEDINSTVU« treba da saradjuje svaki rodoljub, svaki aktivista Narodnog Fronta, kako bi on mogao s punim pravom da nosi naslov:

— Organ Narodnog Fronta Okruga Šibenik. —

Mi vjerujemo da će on tada u potpunosti odgovoriti svojem zadatku.

Redakcija »Jedinstva«.

ODLAZAK TITOVIH BORACA KOJI SU UČESTVOVALI NA PARADI SAVEZNIČKIH JEDINICA U TRSTU

LJUBLJANA, 16. rujna. — Stanovištvu Trsta danas je pozdravilo Titove borce, koji su učestvovali na paradi savezničkih vojnih jedinica i koji se sada vraćaju. Omladina je iskitila automobile cvijećem i pratila borce na putu kroz grad. Gradanstvo je svuda vojnike oduševljeno pozdravljalo, zasipavalo cvijećem i dovikivalo da se opet što prije vrate.

(Tanjug)

PROGLAS NARODNOG FRONTA JUGOSLAVIJE ZA IZBORE ZA USTAVOTVORNU SKUPŠTINU

Prije 4 i po godine, kad mnogi u svijetu to nisu ni tražili ni očekivali, narodi Jugoslavije su se isprečili pred najstrašnijeg zavojevača i svojim tijelom stali u obranu demokraciju i civilizacije, izdani, pregaženi, okupirani i razrijedeni, oni su se digli na oružje, hrvali se sa najstrašnijom ratnom mašinom, slomile je i time dali krupan prinos općoj borbi savezničkih naroda za pobjedu nad fašizmom. Danas, upravo u času kad se završava 6-godišnji drugi svjetski rat, tek što je umuklo posljednje ubojno oružje, oni poduzimaju najvažniji korak u izgradnji svoje obnovljene države, sazivlju Ustavotvornu skupštinu i time potvrđuju da njihova oslobodilačka borba u ratu nije bila uzaludna, nego da služi danas kao temelj mirne izgradnje nove narodne države.

Njemačko-fašistički neprijatelj razbio je na komade Jugoslaviju i sve učinio da se njeni dijelovi nikad više ne sastave, da se naši narodi međusobno istrijebe, naše pokrajine opustoše, sva blaga naše zemlje unište, ali narodi Jugoslavije dokazali su svojom borbom da žele i da mogu živjeti u zajednici, da njihova država Jugoslavija ima svoje opravdanje i historijsku ulogu na jugoistoku Evrope. Dali su nebrojene žrtve, pretrpjeli najveće patnje, izdržali mnoge neprijateljske ofenzive, goloruki, gladni, goli i bosi. Napušteni od vlastodržaca, oslabljeni od svojih izroda i izdajnika, pod vodstvom svojih najboljih sinova, koji su bili okrutno progonjeni u staroj državi, narodi Jugoslavije sačuvali su i preporodili ne samo duh svoga jedinstva nego i samu državnu cjelinu. Stekli su za Jugoslaviju jedno od najljepših mjesta među narodima. Jugoslavija i Tito bile su riječi koje su slobodoljubivi ljudi čitavog svijeta s ljubavlju ponavljali. Naša vjernost saveznicima i odanost Sovjetskom Savezu postali su primjer svima u svijetu. U plamenu borbe mi smo izgrađivali novu narodnu državu, izgrađivali novu narodnu vlast, stvarali takvo državno uređenje koje je učinilo da se oni dijelovi našeg naroda koj su ostali pod tuđinom, smatraju neodvojivi od Jugoslavije.

Osim toga, susjedni narodi vide u Jugoslaviji prijatelja i vjernog druga u borbi protiv fašizma, uzor kako se treba boriti za slobodu i izgrađivati istinsku demokraciju. Dok je još trajala krvava borba sa okupatorom i njegovim pomagačima, mi smo udarili temelje novoj državnoj organizaciji. Bobom naroda ostvareno federativno uređenje mjesto centralizma, omogućilo je našim narodima, Srbima, Hrvatima, Slovincima, Makedoncima i Crnogorcima, da se osjete slobodnim i ravnopravnim u svojoj zajedničkoj domovini. Ravnopravnost naših naroda postala je temelj njihova nezaborivog bratstva i jedinstva. Sve vlasti su izborne, i narod sam odlučuje o svemu. Stvorili smo NOV, koja je iz patnje izrasla u Jugoslavensku armiju, moćnog čuvara naše bezbjednosti, jedinstva za našu mirnu izgradnju i siguran oslonac svjetkog mira i bezbjednosti od napadača.

Na svakoj stopi oslobodene zemlje obnavljali smo privredu, podizali što je razoreno, pomagali narodu da se snađe na ruševinama. Danas stvaramo narodnu privredu, koja će naše radne mase sačuvati od sebičnog eksploatiranja. Obezbjedena je lična sigurnost i javni poredak, uspostavljene su državne ustanove i organi vlasti.

U velikoj zajednici slobodoljubivih Ujedinjenih naroda stojimo kao suradnici spremni na svako zajedničko djelo u korist općeg mira i prijateljske suradnje, kao što smo u ratu činili sve za zajedničku pobjedu. Održanje i zajedničko razvijanje prijateljskih veza s našim velikim saveznicima, Velikom Britanijom,

SAD i Francuskom, s kojima nas vežu tradicije i zajednički interesi, predstavlja našu stalnu težnju.

Krunu naše vanjske politike predstavlja čvrst i bratski savez, prijateljstvo i suradnja sa Sovjetskom Rusijom, iskovan u tijesnoj zajedničkoj borbi. Velike plodove požnjeli smo u tome bratskom savezu u toku rata u kojemu smo pobijedili, kao što sada žanjemo i u našoj mirnoj izgradnji.

Sa svim slavenskim narodima razvili smo odnose bratstva, kao što smo i sa svim susjednim narodima razvili duboke prijateljske odnose, a naročito sa bratskim bugarskim narodom.

Nova narodna Jugoslavija postala je stup mira u ovom dijelu Evrope, a nacionalne manjine uživaju u našoj zemlji sva prava.

Naši su narodi ravnopravni i uživaju punu slobodu da odlučuju o svojoj sudbini. Šest federalnih jedinica nove Jugoslavije imaju svoje vlade i rade u punoj suglasnosti sa Saveznom vladom, koja pomaže i uskladuje njihove napore. Žene su dobile ista prava kao i muškarci i u punoj mjeri učestvuju u političkom, društvenom i privrednom životu. Omladina je u najvećem zamahu, sretna što u slobodi može da založi sve svoje snage za obnovu i izgradnju domovine. Narodne mase, teško obeshrabrene i eksploatirane u staroj Jugoslaviji, sada prvi put i u punoj mjeri učestvuju u izboru i kontroli svih vlasti: one su stvorile svoju narodnu vlast. Velike antifašističke organizacije na dosada neviden način udružuju sve one koji vezuju zajedničke osobine i istovjetne težnje: Antifašistički front žena Jugoslavije, Ujedinjeni savez antifašističke omladine Jugoslavije, Ujedinjeni sindikati radnika i namještenika. Svake od tih masovnih narodnih organizacija čine danas neizostavne dijelove narodnog života, kome posvećuju svoju veliku stvaralačku djelatnost — stvara se jedno moćno zadrugarstvo kako radničko i zanatsko tako i radničko-namješteničko i činovničko, obuhvaćajući uvijek nove oblasti i sve brojnije narodne mase. Narodni front Jugoslavije dolazi da okruni sve ove napore organiziranja i ujedinjavanja: to je jedinstveni savez narodnih frontova svih naših zemlja, najmoćnija politička organizacija Jugoslavije, jedna od najvećih i najčvršćih tekovina te vrste u svijetu. Ni jednog časa nije bilo u našoj zemlji anarhije i kaosa. Pravovremeno smo najteže krize i oskudice prebrojili i odbili sve udarce u leđa, obesnažili sve klevete i podmetanja. Zakoni koje je donio AVNOJ i Privremena narodna skupština pokazuju povjerenje koje nova Jugoslavija ima u samu sebe. Biračko tijelo danas je tri puta veće nego prije rata i pravo glasa dobile su sve žene, omladina preko 18 godina, naša vojska i borci J. A. bez obzira na godine starosti.

Agrarna reforma ogromno uvećava broj vlasnika zemlje, daje zemlju odmah u punu svojinu onima koji je nemaju ili je imaju nedovoljno. Provode se izbiri tako da narodna volja dolazi do punog izražaja. Razgraničena je djelatnost vojnih i drugih narodnih sudova, koji su svi od naroda izabrani i kontrolirani i koje narod u svako vrijeme može smijeniti. Štampa je oslobodena svake cenzure i kaucije.

Udruženja: politička, kulturna i privredna, mogu se obrazovati potpuno slobodno. Narod i država zaštićeni su od zločina izdajnika i pustolova. Savladan je novčani kaos koji su okupatori unijeli, uredili smo državne financije, stvorili smo novac, organizirala se promet s inostranstvom. Donijeti su zakoni koji obezbjeđuju činovnike, radnike i namještenike. Prije svih država koje se obnavljaju, Jugoslavija će dobiti svoj ustav. Narodna skupština koja će ustav donijeti, bit će suverena u svojim pravima i ničim

neograničena u svom radu. Narod će izabrati Saveznu skupštinu opći, neposrednim i tajnim glasanjem pomoću kuglica i naložit će svojim poslanicima kako da uredi državu. Svaki birač ima jedan glas, bio bogat ili siromah, star ili mlad, školovan ili neuk. Pravo na ravnopravnost stekli smo u narodno-oslobodilačkoj borbi. Pravo na jednakost i ravnopravnost stekli su svojom borbom svi naši narodi i sve federalne jedinice. Zato će, pored Savezne skupštine, zasjedati i punopravno odlučivati i Skupština naroda, u kojoj će svaka federalna jedinica imati isti broj poslanika. Narodna skupština je jedinstvena, jer njezina dva doma imaju zajedničko predsjedništvo i sastaju se da zajedno proglase Ustav nove Jugoslavije. Ustavotvorna skupština sama ima da odluči što će i dokle će raditi kao takva, a kad će se pretvoriti u redovnu Zakonodavnu skupštinu. Ona nema nikoga nad sobom. Ona je vrhovni organ savezne državne vlasti. Narodni front želi da najbolji narodni predstavnici budu izabrani u Ustavotvornu skupštinu i da ona donese svoju suverenu odluku o svim pitanjima kao i o obliku vladavine u novoj Jugoslaviji.

Narodni front Jugoslavije smatra za svoje pravo i dužnost prema narodima naše zemlje da predloži u izbornoj borbi da buduća Jugoslavija bude republika. Neka naš narod u miru potvrdi odluku koju su naši borci donijeli u ratu za oslobodenje. Monarhija je služila za razjedinjavanje i ugnjetavanje; diktatura kralja Aleksandra povelja je zemlju u katastrofu, a u najtežoj narodnoj borbi od 1941. godine monarhija je služila Nediću i Draži Mihailoviću za zavaravanje naroda i vođenje izdajničke i bratoubilačke borbe. Oko kralja i monarhije se dandanas okupljaju svi neprijatelji naših naroda: dražinovci, ustaše, Maček, nedićevci, bjelogardijci i svi oni koji kuju zavjeru protiv slobode naših naroda i nezavisnosti naše zemlje. Bez republikanskog oblika vlade nema prave narodne države, nema slobode, nema demokracije, naročito u našim prilikama, gdje su dvorovi uvijek bili legla izdajstva, nasilja i korupcije. Takvom političkom obliku odgovara i društvena sadržina, koja osigurava narodu pravo na rad i odmor, socijalnu sigurnost kroz čitav život i ljudsko dostojanstvo. Privredna struktura također mora odgovorati federativnom uređenju, demokratskim ustanovama i republikanskom obliku vladavine: snažan državni sektor, svestrano, solidno, organizirano zadrugarstvo, privatna svojina i slobodna inicijativa svuda gdje one služe potrebama i interesima naroda. Seljaštvo, radništvo i narodna inteligencija su temelji naše državne zajednice, i prema njihovim interesima ima da se upravlja cjelokupna državna politika. Ako je Jugoslavija savez naših naroda i zemalja, Narodni front Jugoslavije jest savez svih naprednih demokratskih i borbenih snaga, koje su stvorile i danas uređuju, podižu i unapređuju novu državu. Političke stranke i grupe, antifašističke organizacije, istaknuti i skromni pojedinci koji vole slobodu i socijalnu pravdu, izlaze pred narodne Jugoslavije kao jedinstvena politička organizacija sa svojim programom i prijedlozima za našu sretniju budućnost.

Za nosioca svoje savezne liste Narodni front ističe svoga pretsjednika, narodnog heroja, organizatora i vrhovnog rukovodioca naše narodno-oslobodilačke borbe, maršala Jugoslavije, predsjednika Savezne vlade i ministra Narodne odbrane, najzaslužnijeg sina domovine — Josipa Broza-Tita.

Na svoje zemaljske liste za Skupštinu naroda stavit ćemo najzaslužnije i naj sposobnije borce iz rata i mira, radnike

na orijaškom djelu naše narodne i državne obnove i izgradnje. Za sreske kandidata uzet ćemo hrabre i poštene stvaraoce, predstavnike svih stranaka u Narodnom frontu Jugoslavije, narodne ljude iz svih društvenih slojeva, svih zanimanja, svih narodnosti i vjeroispovijesti.

Italo je ohrabrenje našeg jedinstva i našeg bratstva, naše sloge i odlučnosti da živimo u ljubavi i gradimo u miru. To će za svoje izborne jedinice biti i svi ostali kandidati na listama Narodnog fronta. Ljudi i žene koji sačinjavaju Narodni front, previše dugo i previše teško su se borili da dodu do riječi, a da ne bi znali cijeliti slobodu izborne borbe i samih izbora.

Svakome je pružena mogućnost da se kandidira i da traži narodno povjerenje. Iz biračkih spiskova su isključeni samo oni za koje se utvrdilo da su bili rukovodioci i organizatori suradnje s okupatorom, da su organizirali borbu protiv vlastitog naroda. Svi drugi neka slobodno izraze svoju volju. Vrijednost narodne vlasti je još više u onome što ona može, što će donijeti jer je u rukama naroda, nego u onome što je još u povelju u razrušenoj zemlji mogla da učini. To je svemoćno oružje u rukama naroda; neka mijenja sve što nije dobro, neka kazni krivce, neka ukori nesposobne, neka naprijed istakne najdostojnije. Prvi put u svojoj historiji naši narodi imaju nakanj i čekat. Neke iskvru svoju sreću i budućnost. Nista nije lakše nego stvoriti opozicione liste po današnjem izbornom zakonu, a raspodjela mandata je takva da ne će propasti glasovi niti za najslabije liste. Glasovanje je posve tajno. Evo prilike da su njime koriste birači u većem broju i u većoj slobodi nego ikada. Nikada ni jedna politička formacija nije izlazila pred narod s takvim mirom i spokojstvom kao što danas čini Narodni front Jugoslavije. On osjeća da je sav narod ohrabren i sazdan u njemu i da na izborima za Ustavotvornu skupštinu stupa pred samog sebe.

Narodi Jugoslavije učinili su u ratu za svoje saveznike više nego što je itko od njih mogao tražiti. Svoju razorenu zemlju obnavljali smo i obnavljamo brzinom i samostalnošću kojoj se svi dive. Državu uređujemo, reforme ostvarujemo, novine uvodimo, čitav život preobražavamo sigurno i pouzdano, u poletu i oduševljenju s uvijek novim snagama. Svijesno ispunjavamo dužnosti i obaveze prema narodu i zemlji i s rezultatima koje smo postigli u najtežim uslovima, gledamo s puno vjere u budućnost, sigurnu svijest naših naroda.

Ispunili smo sva obećanja dana našim saveznicima, postupili smo prema njihovim savjetima. Ustavotvorna skupština će nas osposobiti da sa još više snage i ugleda stupimo na konferenciju za mir da postavimo svoje opravdane zahtjeve za otrgnute dijelove naših naroda, za reparacije koje nam pripadaju protiv ratnih zločinaca koji su nas uništavali.

Ustavotvorna skupština će donijeti novi Ustav, koji će okruniti pobjede i uspjeh borbe naših naroda za istinsku demokraciju, nacionalnu slobodu i ravnopravnost.

Da bi snaga i ugled Ustavotvorne skupštine bili što veći i da bi ona bila dostojna naše veličanstvene borbe u ratu, kandidirajmo najbolje, a izaberimo najbolje među njima!

SVI NA IZBORE ZA USTAVOTVORNU SKUPŠTINU!

GLASUJTE ZA SAVEZNU LISTU NARODNOG FRONTA — LISTU MARŠALA TITA!

GLASUJTE ZA ZEMALJSKE LISTE NARODNOG FRONTA JUGOSLAVIJE!

BIRAJTE NAJBORBENIJE, NAJPOSTENIJE I NAJSPOSOBNIJE!

ZIVIO NOSILAC SAVEZNE LISTE NARODNOG FRONTA JUGOSLAVIJE — MARŠAL TITO!

ZIVJELO BRATSTVO I JEDINSTVO RAVNOPRAVNIH NARODA JUGOSLAVIJE!

U BORBU ZA DEMOKRATSKU FEDERATIVNU REPUBLIKU JUGOSLAVIJU!

Smrt Fašizmu — sloboda narodu!

U Beogradu, 11. rujna 1945. godine.

Izvršni odbor Narodnog fronta Jugoslavije.

Hoćemo Tita —

Hoćemo Republiku!

Garancije našeg narodnog zakona

Narodne predstavnike, koji će sačinjavati Ustavotvornu Skupštinu, bira narod. Biranje se vrši na osnovu Zakona o izborima narodnih poslanika za Ustavotvornu Skupštinu. Da jedan izborni zakon bude dobar, potrebno je da svojim propisima garantira:

1. slobodu izbora,
2. tačnost izbornih rezultata i
3. da izabrano predstavničko tijelo bude doista realan odraz političkih snaga naroda

Sada da vidimo koji su propisi zakona kojima se ovo osigurava.

1. Garancija slobode izbora. Već u prvom članu zakona ustanovljuje se da će se izbor narodnih poslanika u oba doma Ustavotvorne skupštine vršiti na osnovu slobodnog izbornog prava i to tajnim glasanjem.

Glasanje na izborima biti će potpuno slobodno, jer ni jedan organ vlasti ne može ni u kojem slučaju nikoga pozvati na odgovornost radi toga što je ili nije glasao, što je glasao za jednog a ne možda za drugog kandidata, za jednu ili drugu okružnu, zemaljsku ili saveznu listu.

Od dana raspisa izbora birači, kao i kandidati, mogu se kretati bez ikakvog ograničenja. Ne mogu se naime uvoditi nikakve zabrane kretanja: ni opće, ni posebne za lica, koja uzivaju biračko pravo. Nadalje ni jedna vlast ne može ni po kojem temelju pozvati birače preda se u roku od deset dana prije i pet dana nakon izbora.

U istom vremenu kandidati, njihovi zamjenici, kao i predstavnici lista i njihovi zamjenici, ne mogu se napsiti, osim u slučaju da su zatečeni na djelu zločina, pr. pri izvršenju ubistva, silovanja, pljačke i slično.

Nadalje sloboda kod izbora osigurana je tajnim glasanjem.

Glasanje se vrši bacanjem kuglica u kutiju na način da nitko od prisutnih na biračkom mjestu ne može primijetiti u koju je kutiju kuglica spuštena. S druge strane nikakav organ vlasti ne može tražiti od birača da mu kaže za koga je glasao, a niti je to birač dužan ikome reći.

2. Garancija tačnosti izbornih rezultata. Postoji čitav niz ustanova u Zakonu o izboru narodnih poslanika za Ustavotvornu skupštinu, kojima se garantira tačnost izbornih rezultata.

Ukratko i sažeto navest ćemo te ustanove.

To su propisi, kojima se naredjuje, kako će se prebrojavati pali glasovi, tko će vršiti prebrojavanje i kako će se objavljivati rezultati, te kako će se rezultati podnositi višim izbornim komisijama.

Čim završi glasanje, birački odbor koji je provodio izbore na dotičnom biralištu, prilazi odmah prebrojavanju glasova. Glasove broji predsjednik biračkog odbora, zatim jedan član odbora i onda predstavnik kandidata na koga se glasovi odnose. Ovaj predstavnik sudjeluje kroz čitavo vrijeme izbora, ta za svaku eventualnu nepravilnost ima pravo tražiti da bude unesena u zapisnik. Zapisnik se vodi za vrijeme svih izbornih radnja, sve dok prebrojavanje ne završi. Nakon izvršenog prebrojavanja glasova palih za sve kandidata, predsjednik biračkog odbora proglasiti će izborne rezultate na svom biralištu, javno pred zgradom.

Nakon što je završen i potpisan zapisnik, koji se je vodio za vrijeme vršenja izbora i u kojem je utvrđen izborni rezultat na odnosnom biračkom mjestu, zapisnik se još istu večer zapečati i adresira kotarskoj izbornoj komisiji. Preko noći se ostavi u biralištu na stolu, u zgrada se osigura stražom. Straža nikoga, ni pod kakvom iznimkom neće preko noći puštati u biralište.

Sutradan se opet sastane birački odbor, uredi poslove oko izbornog materijala, a predsjednik nosi zapisnik s rezultatima u kotarsku izbornu komisiju. Pri ovom poslu mogu biti prisutni i predstavnici kandidata, koji predsjednika mogu pratiti i na putu do kotarske izborne komisije.

Iscrpnije po ovome nalazi se u zakonu, odakle se može dobiti prava slika po sigurnosti, da će doista izborni rezultati biti tačno utvrđeni.

3. Garancija da će narodno predstavničko tijelo (Ustavotvorna Skupština) biti doista realan odraz političkih snaga naroda.

Propisi zakona, kojima se ustanovljuje da građani imaju opće, jednako i neposredno izborni pravo, zatim propisi o izbornim komisijama, o kandidatskim listama i utvrđivanju izbornih rezultata, garantiraju nam da će Ustavotvorna Skupština biti pravi odraz volje i snage naroda.

Opće izborni pravo znači da svi državljani, bez obzira na spol, vjeru, nacionalnost, rasu, društveni položaj, kvalifikacije uz uvjet da su punoljetni, tj. navršili 18. godina života — mogu birati i biti birani. Kod ovoga postoje dvije razumljive iznimke u dva pravca. Prvo, borci J. A., koji nemaju 18 godina, imaju biračko pravo. Drugo, lica koja su se borila sa okupatorom protiv naroda u bilo kojem vidu, koja su izgubila politička prava na osnovu sudske odluke ili su pod skrbništvom, nemaju biračko pravo. O tom detaljno govori zakon o biračkim spiskovima.

Jednako izborni pravo znači da jedan građanin ima pravo samo na jedan glas.

Ove dvije ustanove, opće i jednako pravo glasa, imaju posebnu važnost, kad se zna da ima izbornih sistema, gdje na pr. žene nemaju pravo glasa ili pojedini građani obzirom na njihovu vjersku, nacionalnu, socijalnu ili kakovu drugu pripadnost. Isto tako ima zemalja, gdje građani s naročitim kvalifikacijama, ili posebnim društvenim ili drugim položajima, imaju veći ili manji broj glasova. Njihovi glasovi vrijede više ili pak manje, prema općoj normi. Na pr. svaki građanin ima jedan glas, a građanin s višim školama ili s brojnijom porodicom ima dva ili tri glasa. Poznati su slučajevi gdje po nekim izbornim zakonima tek skupina od nekoliko građana ima pravo samo na jedan glas. Ovakove i slične nejednakosti građana u općem izbornom pravu nas zakon, obzirom na osnovna demokratska načela, naravno da nije prihvatio.

Neposredno izborni pravo znači da narod bez ikakvog posrednog biračkog tijela bira poslanike za skupštinu. Naime, postoji mogućnost da jedno na posebni način ustrojeno biračko tijelo bira predstavničko tijelo, kao što je na pr. bilo sa senatom u bivšoj Jugoslaviji. Senatori su birali narodni poslanici, banovi, banski vijećnici i načelnici. Na takav način narod je bio isključen od prava da neposredno učestvuje u izborima. Ovakav sistem naš izborni zakon nije prihvatio, jer hoće da provede načelo da svaki građanin ravnopravno i sam odlučuje tko će mu biti predstavnik. Ove tri ustanove: opće, jednako i neposredno izborni pravo, osiguravaju najšire učešće naroda u izborima njegovih predstavnika.

Zakonski propisi o izbornim komisijama, kandidatskim listama i prebrojavanju palih glasova obezbjeđuje, da pojedina lista dobije baš onoliko poslaničkih mandata, koliko je za tu listu palo glasova. O ovome radi ograničenog prostora, svrnut ćemo se u idućem članku.

Sada ćemo još spomenuti to, da postoji mogućnost žalbe protiv svakog nepravilnog postupka na kotarske narodne sudove, koji će po žalbama nepristrano odlučivati. Zatim postoji čitav niz kaznenih sankcija za eventualne prekršitelje propisa izbornog zakona.

Obzirom na sve što je do sada rečeno, kao i obzirom na ono što će se reći o sastavu i djelovanju izbornih komisija, kandidatskim listama i prebrojavanju izbornih rezultata, možemo biti potpuno sigurni, da će izbori biti slobodni, izborni rezultati tačno utvrđeni i da će izabrana Ustavotvorna skupština biti odraz prave volje i političkih snaga naroda.

NOVI TALAS MASOVNIH HAPŠENJA U ŠPANIJI

Agencija Rajter prenosi vijest »Dejli Vorkera«, organa Komunističke partije Velike Britanije, koji javlja da je u Španiji nastao nov talas hapšenja članova opozicionih stranaka.

Govoreći o novom talasu terora u Španiji, pomenuti list kaže da su izvršena masovna hapšenja republikanaca, socijalista i komunista, u Saragosi i San Sebastijanu, a pred nekoliko dana u Madridu.

Pošto nje imao mogućnosti da prikriva ova hapšenja, Franko nastoji da uguši njihov odjek u inostranstvu, šireći glasove da su ove »mjere« uperene isključivo protiv komunista.

Trst — problem domovine

BEOGRAD, 20. IX. — Današnja »Proletika« u članku pod naslovom: »Trst — problem domovine«, piše, da je problem Trsta problem čovjekove slobode i njegova shvaćanja domovine. U toku pet godina rata s Hitlerovom Njemačkom na svim bojistima evropskog fronta rodilo se novo bratstvo. Italijanski antisistički zajedno s antisističkim Slovencima i njihovim brigadama, borili su se rame uz rame s ostalim saveznicima. Oni se nisu borili za uspostavu starih sebičnih autoritativnih država, već za jedna novu zemlju, u kojoj će za sva vremena biti osigurano dostojanstvo čovjeka i jednakost svih naroda. Svojom borom oni su izvojevali tu svoju domovinu, a ta je domovina Jugoslavija. Problem Trsta nije — kao što izvjesni novinari, u nedostatku drugih vijesti, naivno tvrde — u sukobu dvaju shvaćanja svijeta, anglosaskog i slavenskog. On je u sukobu između shvaćanja zastarjele autoritativne domovine po modelu antičkog Rima, domovine koja može da postoji samo u onoj mjeri u koliko je potcinita druge narode, i jedne domovine bratstva koja je svijesna da će postojati samo u onoj mjeri u kojoj narodi, koji je sačinjavaju, budu slobodni. Renan je rekao da ljudi pripadaju jednoj domovini kada hoće da žive i umiru za nju. Tko bi mogao poreći da to nije slučaj Slovenaca i Italijana, koji su u tolikom broju, ne oklijevajući, ginuli u itovoj armiji.

Molotov o jugoslavensko-italijanskim granicama

LONDON, 19. IX. — Sovjetski ministar vanjskih poslova Molotov održao je s novinarima konferenciju štampe, na kojoj je rekao da ne namjerava govoriti o pitanjima o kojima se diskutira na sjednicama Savjeta ministara vanjskih poslova, ali da je spreman objasniti sovjetsko gledište o različitim problemima. Na pitanje o Trstu on je rekao:

»Još je preuranjeno govoriti o tome. Savjet ministara vanjskih poslova čuo je danas jugoslavensko mišljenje o tom pitanju, a sada je red na Italiju i dominione da iznesu svoja gledišta. Poslije toga bit će lakše odrediti sovjetski stav. Sovjetski stav uopće uzeto, odgovara tome da smatra pravednim ono što je pravedno. Teritoriji nastanjeni Slovencima i Hrvatima treba da budu dodijeljeni Jugoslaviji, a teritoriji napućeni Italijanima treba da pripadnu Italiji. Poslije svih napora koje je Jugoslavija učinila njeno gledište zaslužuje poštovanje«.

Na pitanje kakovo je sovjetsko mišljenje o sadašnjim vladama u Rumuniji, Bugarskoj i Mađarskoj, g. Molotov je rekao da su to demokratske vlade koje imaju povjerenje ogromne većine naroda. U pogledu Grčke g. Molotov je rekao da sovjetska vlada smatra da će biti bolje po samu Grčku i saveznike, ukoliko ona što prije uspostavi demokratsku vladu.

TRST JUGOSLAVIJI

U ŠPANIJI

U Španiji Frankove fašističke vlasti uhapsile su poznate španske antifašističke borbe Sant Jago Alvareza bivšeg komesara Petog korpusa španske republikanske vojske, i Sebastijana Sapiranija, komesara Četvrtog korpusa. Oni su se naročito istakli u borbama na Gvadalahari, protiv italijansko-njemačkih fašističkih intervencionista.

Saznaje se da su frankističke vlasti podvrgle svirepim mučenjima i torturi ove španske patriote i demokrate.

Demokratska, antifašistička javnost čitavog svijeta ozbiljno je uznemirena ovim vijestima i traži da frankističke vlasti odmah puste na slobodu Alvareza i Sapiranija, koji su svojim djelima dokazali privrženost stvari svih slobodoljubivih naroda - u herojskoj borbi protiv njemačko-italijanskog fašizma. Demokratska javnost, u danima pobjede slobodoljubivih naroda nad fašističkim agresorima, ne može da ostane mirni posmatrač nedjela i zlostavljanja koja se, u jednoj evropskoj zemlji, sprovode upravo protiv onih ljudi koji su među prvima stupili u borbu protiv neprijatelja čitavog slobodoljubivog čovječanstva.

Kako su narodni tužiocí šibenskog okruga shvatili svoju dužnost

Naša zemlja traži i nalazi nove puteve, koji će narodu omogućiti sudjelovanje u rješavanju svih problema. U konkretnom slučaju ustanova narodnog tužioca znači, dosljedno demokratskim tekovinama N.O. Borbe, nov oblik učesća naroda u primjeni zakona. Narod sam treba da sve rješava: da bira organe vlasti, da kroz zakon rješava privredne i ostale probleme općega značaja, pa da i sam primjenjuje zakone. To je put naše demokracije: iznalaženje novih forma, kroz koje će narod učestvovati u svim svojim problemima. Primjenom zakona otklanjaju se dotadašnje smetnje i postavljaju materijalni uslovi za daljnji razvoj. I zaista preko ustanove narodnih tužilaca, organizatora pravne svijesti naroda, narod je iskreno i požrtvovno sudjelovao u primjeni svakog do sada donesenog zakona.

Evo kako se iz konkretnih primjera vidi učesće naroda u primjeni zakona, naime kako je to učesće bilo ogromno i vršeno sa velikim interesom.

Na kistanjskom su kotaru narodni tužiocí na čelu naroda umjesno i pravično ustali protiv vlasnika mlinova, koji upravo kao po dogovoru odbijaju da naplaćuju ujam po uredbi, naime u novcu. Oni traže samo ujam u žitu i to preko postojeće predviđenog uredbom. U ovom se bezobzirnom traženju ne razlikuju vlasnici mlinova jedan od drugoga, bili oni u Erveniku ili Zrmanju. Naročito su u tom bezobzirni Kebić-Manojlović Sava i Zadruga Mlinica Manojlovića u Ivoševcima, koji tjeraju iz mlina sve one, koji im nisu po volji. Pored toga ćemo napomenuti da su oni do sada mljeli »korun« bez naplate ili uz pristojnu naplatu (silom konkurencije). Danas, pošto mljevenje koruna nije obuhvaćeno uredbom, jer je to artikl specifičan za Bukovicu, koja njime ishranjuje svinje, vlasnici mlinova za mljevenje naplaćuju pretjerane iznose, upravo kao prave pravcate derikože. Narod ni tu ne odustaje od borbe protiv onih, koji se i na privrednom frontu pojavljuju kao smetnja za izgradnju ekonomske podloge razvoju narodne demokracije.

Na kotaru Vodice imamo dva primjera, koji pokazuju pravnu svijest našega naroda. Juričin-Ivčin Andelo, suradnik okupatora, bio je nehotice ubijen u polju od strane fašista, kada su ovi jednom prilikom poduzeli akciju protiv partizana. Ubijeni Juričin bio je dobrog imovnog stanja. Njegova žena sada hoće da prikaže svojega muža kao žrtvu fašističkog zvjerstva i traži socijalnu pomoć od naših vlasti. Narodni je tužilac razotkrio njezin prljavi manevar i opravdano je žigosao pred narodom.

U mjestu Murteru narod je na seoskom zboru, na kojemu je učestvovalo oko 600 mještana, tražio da se na ratnog bogataša Miletić Marka primjeni zakon o oduzimanju ratne dobiti. Navedeni je za vrijeme italijanske okupacije kupovao zemlju od seljaka, koje su progonile fašističke vlasti. Novac je zaradjivao na taj način što je prodavao ulje zaplijenjeno seljacima od strane italijanskih finansijskih stražara. Spomenuti ratni bogataš Miletić Marko došao je na taj način do vlasništva velikog kompleksa zemlje, kao i jedne mreže (srdelare) sa priborom. Na ovom je zboru narod donio jednogla.

Dana 10. o. mj. održan je u Betini zbor koji je sazvao Mjesni odbor Narodnog fronta. Zbor je održan u vezi sa raznim pitanjima sela. Jedno od tih pitanja bilo je pitanje Sokolskog doma. Dom je bio demoliran 1940. godine. Dolaskom Italijana zgrada je bila još više upropašćena, jer je okupator odnio s krova crijepove. To je dovelo do toga da su grede počele gnjiti i propadati. Koko u mjestu ima dosta kuća koje su zapalili fašisti, to je na ovom zboru trebalo donijeti odluku da se ostatak krova sruši i tako dobivenim materijalom pokriju popaljene kuće. Čitavo selo bilo je s tim jednodušno, izuzevši nekolicinu pripadnika nekadašnjeg »Sokola« medjutim i oni su se napokon složili sa zaključkom većine, kada im je objašnjena potreba da se pomogne pogorelcima. Tako se ovih dana u Betini počelo s pokrivanjem izgorjelih kuća matreijalom sokolskog doma.

Ovo je jedan primjer naše demokracije i dokaz da se sva pitanja mogu riješiti na opću korist ako se zato ima volje i shvaćanja.

san zaključak da se Miletić preda na postupak javnom tužioštvu, kako bi pravdi bilo udovoljeno

U drugom slučaju se vidi kako narod pravечно rasudjuje. On je za to da se Rosi Spanja, ženi narodnoga neprijatelja, dade socijalna pomoć, jer joj je imovina pod sekvestrom i ista ostala bez sredstava za život. Narod je donio taj zaključak uz slijedeću motivaciju: »Nitko ne smije umrijeti od gladi, a ako je netko kriv neka ide pred Narodni Sud.«

U Kninu je Narodni tužilac primjetio da je hrana, koja je došla narodu preko stanice DOPH-a ležala na željezničkoj stanici 5 dana. DOPH-ova stanica nije tu ništa učinila da se vagoni što prije isprazne, prema joj je moralo biti poznato kakove sve teskoce savladava naš transport i kako svaki vagon znači čitavo bogatstvo za nas željeznički park.

Iz Primoštena nam Narodni tužilac javlja da se tamošnja liječnica prosto ugnijezdila u kancelariji i neće da se makne iz nje. Liječničku pomoć ona daje samo onima, koji su u mjestu ili koji joj dolaze iz okolnih sela na pregled u Primošten. Često puta dolaze seljaci s molbom da se samo par kilometara odveze i pregleda bolesnika, ali naša doktorica uporne odbija sve molbe naroda toga kraja, držeći se čvrsto kancelarijske sobe, kako se ne bi na terenu slučajno prehladila.

Liječnik u Kistanjama postupa sasvim na isti način, kao i njegova kolegica u Primoštenu. Kada se je u selu Ostrovici našao jedan ženski leš, on je u komisiju jednostavno poslao bolničara. Bolničar, naravno, nije mogao dati stručan nalaz, pa je tako u Ostrovicu morao da ode jedan liječnik iz Šibenika da ispita uzroke smrti, nadjenog leša. Tako je liječnik iz Šibenika morao toga dana da napusti svoje klijente, dok je gospodin doktor u Kistanjama sjedio skrštenih ruku.

Na kraju moramo reći da nisu takovi svi naši liječnici. Naprotiv je velika većina njih lijep primjer požrtvovnosti i rada. Dovoljno se samo sjetiti naših liječnika u Šibeniku, koji zbog općeg pomanjkanja stručnog medicinarskog osoblja obavljaju posao, za koji je ranije trebao četiri do pet puta veći broj liječnika

Navedeni primjeri pokazuju da narod budno pazi na sve što se događa oko njega i da preko svojih tužilaca ustaje protiv svih negativnih pojava.

USTAJ, RODE!

Ustaj, rode, o sudbini sad odlučni vedrim čelom

I svoj daj glas domovini dušom ponosnom i smjelom.

Ti pokaži reakciju da se grdno varu ona, Da su nade uzaludne smiješnoj kliki iz Londona.

Da je narod uvidio već odavno što ne valja,

Izdajice sve prezreo od Mačeka pa do kralja.

A moćan je glas naroda ko gromovi što se ore,

Ko oluja kad hridine zapljuskuje silno more.

Takav silan glas narodni u jednom se ori kliku:

Mi nećemo monarhiju, mi hoćemo republiku! Republika — to je život što se diže u slobodi.

To je bratstvo i jedinstvo što nas pravoj sreći vodi.

Predizborni teku dani — probudjena zemlja Tita

Pokazat će cijelom svijetu Front Narodni od granita.

Svi narodi zemlje naše, cijela slavna domovina

Ustati će na obranu demokratskih tekovina,

Glasovat će narod cijeli, glasat s dušom ponositom

Za Narodnu Frontu našu, na čelu sa drugom Titom.

Zb.

SA NAŠEG OKRUGA

VODICE

15. ov. mj. započeo je u Vodicama domaćinski tečaj za seoske domaćice. Tečaj pohađaju 25 žena iz svih kotara našeg okruga. Da bi se učenice što prije uvježbale u domaćinstvu, one pored teorije rade odmah i praktički. Radi toga su one podijeljene na tri radne grupe: prva je grupa zaposlena u kuhinji, druga u krojačnici, a treća grupa radi u vrtu. Ovakav raspored traje sedam dana, a onda se dužnosti mijenjaju, tako da se svaka učenica vježba u svim granama.

Pored praktičnoga rada uče se i opće obrazovni predmeti: srpskohrvatski jezik, računanje i povijest N.O. Borbe. Na tečaju se predaju i stručni predmeti koji se istodobno uče i praktički. Ti su predmeti slijedeći: opća higijena, domaćinstvo (uredjenje kuće, red i ponašanje u raznim prilikama), teorija kroja, peradarstvo, povrcarstvo i mljekarstvo.

Polaznice tečaja za sve ove predmete pokazuju volju i ulažu svu svoju marljivost, kako bi ih što bolje naučile. Da je rad na tečaju prilično otežan vidi se po tome što se medju polaznicama nalazi devet nepismenih drugarica i pet polupismenih, koje pored gornjeg gradiva uče citanje i pisanje.

Smjestaj učenica nije najbolji. Također sama ishrana nije dovoljna, pa bi bilo potrebno po tom pitanju povesti malo više računa. Okružni Narodni odbor poslao je upravi tečaja izvjesnu svotu novaca za poboljšanje hrane. Medjutim novac je potrošen za nabavu raznoga posudja, potrebnog za pripremanje hrane.

U kampanji za sakupljanje raznih otpadaka naročito se istakla omladina sela Prvić-Luke, koja je kroz desetrednevno takmičenje sakupila slijedeći materijal: 1000 kg. gvozdja, 200 kg. late, 150 kg. stakla i 200 kg. prnja.

Omladina općine Stankovaca posjetila je svoje najmlađe drugove, koji se nalaze smješteni u dječjem Domu u Slanicama (Murter). Tom je prilikom omladina stankovačke općine darovala svoje mlade drugove sa 20 vreća slame za ležaj, 50 kg. groždja i 25 kg. bajama.

16. o. mj. održana je u Pirovcu jedna lijepa manifestacija za predstojeće izbore za Ustavotvornu skupštinu. Nekoliko stotina ljudi prošlo je s narodnim zastavama kroz selo uz pjevanje borbenih pjesama i uz klicanje bratstvu i jedinstvu naših naroda, republici, maršalu Titu, Narodnom frontu itd.

Pred nekoliko dana omladina sela Zatonu došla je u posjetu radničkoj omladini Šibenika. Tom je prilikom omladina Zatonu posjetila tvornicu »La Dalmatienne« i tehničku radionicu »P.O.K.-a«, donijevši na dar svojoj radničkoj braći 200 kg. groždja.

U nedjelju 16. IX. o. g. radnička omladina Šibenika krenula je u Zaton da uzvratu posjetu svojim seljačkim drugovima. U Zatonu je toga dana vladalo vedro raspoloženje i kod jednih i kod drugih. Omladinci sela Zatonu pripremili su sve, kako bi što bolje dočekali i pogostili svoje drugove iz grada. Mora se priznati da je omladina sela Zatonu pokazala veliki primjer drugarstva i bratske ljubavi prema svojoj braći i sestrama iz Šibenika.

Dan 16. IX. o. g. ostat će u neizbrisivom sjećanju naše omladine. Kao uzvrat za primljeni dar šibenska je omladina darovala omladincima Zatonu jedan model aviona izlivenog iz mesinga, zatim slatkiša itd. Tom je prilikom još jednom izražena čvrsta povezanost omladine sela i grada, kao i njihovo nerazrušivo jedinstvo i bratstvo. Svijesni svoje uloge, koju su odigrali u zajedničkoj borbi protiv neprijatelja i domaćih izroda, omladinci su obećali da još jače povežu svoje redove i budu primjer svima, kao što su to i do sada bili. Oni su obećali da će posvetiti sve svoje snage za izgradnju i obnovu svoje domovine, budući da se još jače moraju učvrstiti tekovine, izvojevanе u herojskoj borbi svijui naroda Jugoslavije. Naročito je izražena volja omladine da se suprotstavi svima pokušaji-

ma reakcije, koja nastoji da posije sjeme razdora izmedju sela i grada.

Ova manifestacija u selu Zatonu dokaz je da nema više nikakove sile, koja bi spriječila našu omladinu u ostvarenju velikih zadataka pred kojima se nalazimo.

18. IX. o. mj. održan je u Vodicama zbor, na kojemu se je govorilo o raznim pitanjima mjesta. Tom prilikom je narodu pročitan predizborni govor, koji je preko beogradske radio-stanice održao maršal Tito. Citanje govora narod je pratio oduševljenim poklicima i pljeskom. Kapetan Maras Ivan održao je na kraju kratak govor, u kojem je naglasio odanost Vodičana prema N.O.P.-u i tekovinama naše borbe.

ŠIBENIK

Zdravstveni odio kotarskog N. Odbora Šibenik poveo je kroz protekli mjesec preko svojih zdravstvenih organa intenzivnu borbu protiv malarije, koja naročito hara u nekim zagorskim selima kotara. Tako je u selu Lozovcu očišćeno nekoliko jaruga i t. zv. Crvena Lokva, a u selu Kraljicama lokva Orts i lokva u Docu. U lokvu Munjača kod Gornjeg Danila i u lokvu kod sela Goriš-Brnjica preneseno je oko 400 odnosno oko 2.000 komada ganbuzija. Higijenske prilike kotara nisu ni malo zadovoljavajuće. Zbog nestašice obuće i odjeće, sapuna i drugih sredstava za održanje čistoće, razumljivo je da poduzete mjere protiv bolesti ne mogu biti tako uspješne kao što bi bile, da je to pitanje barem donekle riješeno. Seoski zdravstveni aktivni bili su kroz prošli mjesec veoma aktivni. Iskopano je 36 zahodskih jama, očišćeno 104 bunara, cisterna i 40 kanala, okrećeno 417 kuća, uređeno 284 dju-brišta itd.

Tehnički odio kotarskog N. Odbora Šibenik izvršio je kroz prošli mjesec slijedeće radove: u Zlarinu su popravljene 24 porušene kuće i jedna čatrnja. U Lozovcu i Konjevratima pokriveno je 6 kuća. U Gorišu se popravila jedna seoska gusterna. U Primoštenu i Rogoznici pločama i ternitom pokriveno je 26 kuća. U Danilo-Birnju, Kraljicama i Gornjem Danilu nastavljaju se radovi na popravcima popaljenih zgrada. U prvom se redu popravljaju kuće, koje su određene za škole. Popravci se nastoje izvršiti prije početka jesenjih kiša.

KISTANJE

U nedjelja 16. o. mj. održane su u Kistanjama dvije uspjele konferencije, koje su se odnosile na rad zdravstva i narodnih tužilaca.

Na konferenciji narodnih tužilaca govorili su drugovi Nikola Čaće i Vojo Masnikosa. Konferenciji su prisustvovala 52 narodna tužioca sa kotara. Pretresena su razna pitanja, naročito ona u vezi sa predstojećim izborima.

Zdravstveni odio kotarskog N. Odbora Kistanje održao je istoga dana svoju konferenciju na kojoj su se pretresali postignuti rezultati. Iz pretresa se je moglo ustanoviti da je rad zdravstvenog odjela bio velik. Tako je u razdoblju od tri mjeseca okrećeno 500 kuća, izgradjeno 20 zahoda, izliječeno od svraba 400 osoba i t. d. Na kotaru ima 150 članova zdravstvenih aktivna, 4 antimalaričara i 5 bolničara. Također postoje 3 ambulante, 1 zdravstvena stanica i 1 rodilište. Na kraju konferencije održao je drug Jandrija Martić stručno predavanje, u kojem se je dotakao o općem stanju zdravstva u kistanjskom kotaru.

Ovih dana održana su zajednička savjetovanja po svim selima kotara Kistanje. Na savjetovanjima učestvovali su članovi mjesnih odbora N. fronta i N. Odbora. U ime narodne vlasti govorio je drug Ostoja Bezbradica, tajnik kotarskog N.O. Kistanje, dok je u ime Narodnog fronta govorio drug Dule Mažibrada. Na ovim savjetovanjima se je raspravljalo o školama, o raspodjeli hrane, o agrarnoj reformi i o oduzimanju ratne dobiti špekulantima. Pri ovim savjetovanjima se je moglo ustanoviti, da je narod došao u najjužu vezu sa organima vlasti.

U vezi otvaranjem narodnih škola u kistanjskom kotaru održane su manifestacije po raznim selima. U ovim manifestacijama vidnoga učesća je uzela naša omladina Na kraju je održano nekoliko kratkih predavanja o našim današnjim školama.

* * *

U selu Ivoševcima održan je veliki masovni zbor kojemu je prisustvovalo oko 450 muškaraca i žena. Zbor je otvorio drug Stevan Korolija, predsjednik N.O.-a. Iza njega je uzeo riječ drug Milan Vujasinović, tajnik Narodnog fronta. On je u svom govoru iznio političku situaciju u zemlji i pozvao prisutne da glasuju za narodne poslanike na listi Narodne fronte. Govor druga Milana Vujasinovića bio je često prekidano poklicima Titu, republici i Narodnom frontu. Zbor je završen uz pjesmu i igranje narodnih kola.

* * *

DRNIŠ

Omladina drniškog kotara shvatila je u punoj mjeri važnost akcije ako podizanja voćnjaka na našem kršu. Iz toga razloga ona svakodnevno održava svoje konferencije, svjesna koristi koju će privredi pružiti kultura voćaka. Iz toga je razloga ona po svim selima na vidnim mjestima istakla parole, koje pozivaju svakoga od nas da učestvuje u radu oko pošumljavanja našega krša. U ovom pravcu održana je 14. o. mj. u selu Tepljuhu konferencija omladine, koja je sa tajnikom kotarskog odbora USAOH-a Drniš, drugom Milanom Bačkom raspravljala o terenu za sadjanje voćaka. Izabran je odbor, koji će rukovoditi ovim radovima.

* * *

KNIN

17. o. mj. u Kninu je održana prva predizborna konferencija N. fronte. Na konferenciji je govorio tajnik kotarskog odbora N.F.-a drug Boško Knežević, koji je u svom govoru naročito podvukao razliku između izbornih zakona u staroj i novoj Jugoslaviji. Iza njega je uzeo riječ drug Mirko Jelić. On je govorio o nedostacima u radu pojedinih drugova u narodnoj vlasti, te je naglasio da sam narod treba da kontrolira onoga, koga je izabrao. Nakon govora druga Jelića, razvila se je živa diskusija u vezi skorih izbora. Poslije toga pozvani su dobrovoljci na rad kod Bilušića Buka na rijeci Krči. Pozivu su se odazvala 24 dobrovoljca. Među njima se je prva javila drugarica Pokrajac Jelka, koja svojom spremnošću za rad, može služiti kao primjer svim ostalima.

IZ NARODNOG SVEUČILIŠTA

U dvorani Doma Sindikata održao je 21. o. mj. Živko Gojanović predavanje: »Kako su sastavljena i kako djeluju narodna predstavništva«. Predavač je u svojem izlaganju objasnio slušaocima kako su u pojedinim zemljama sastavljena narodna predstavništva i kako ona djeluju. Naročito se je zadržao na predstavništvima Francuske, Engleske, Švicarske, Amerike i Sovjetskoga Saveza, pri čemu je naglasio da se narodna predstavništva u jednonacionalnim zemljama trebaju sastojati iz jednog doma, budući da je sistem dvaju domova u takovim zemljama štetan i samo predstavlja kočnicu demokratskim stremljenjima širokih narodnih masa. S druge strane u predavanju je naročito istaknuto da države, koje su sastavljene od više naroda (kao na pr. Jugoslavija), moraju imati narodna predstavništva od dva doma koji su međusobno potpuno ravnopravni, ako se hoće da osigura ravnopravnost naroda tih država. Kao primjer predavač je spomenuo Sovjetski Savez, čiji se dvodomni sistem pokazao kao najbolji put za rješavanje nacionalnih i svih drugih pitanja. Iz toga je razloga naša privremena Savezna Narodna Skupština donijela zakon da se i kod nas Ustavotvorna Skupština ima sastojati od dva jednako prava doma. Objašnjajući prednost narodnog predstavništva od dva doma, predavač je ukazao na protivnike ovog sistema. Kraj predavanja prisutno je građanstvo popratilo aplauzom.

Moramo primijetiti da za predavanja »Narodnog Sveučilišta« ne vlada kod našega građanstva potreban interes, jer broj prisutnih slušalaca nije bio zadovoljavajući.

Treće predavanje održat će 28. o. mj. Ing. Rudolf Meštrović pod naslovom: »Grad i šuma«.

Putem jedinstva i bratstva

Rušeći sve prepreke, koje su nas dijelile u prošlosti, stvoreno je kroz borbu čvrsto jedinstvo naših naroda. Propali su pokušaji fašističkih imperijalista da razjedine naše naroda. Umjesto međusobnog istrebljivanja i bratoubilačkog klanja, koja su fašisti preko ustaša, četnika i ostalih izdajica htjeli ostvariti, skovano je kroz zajedničke patnje i borbu jedinstvo i bratstvo Hrvata i Srba u Hrvatskoj, kao i ostalih naroda Jugoslavije.

Danas je sav naš narod politički jedinstven, spreman da daje sve za izgradnju svoje državne zajednice. Jedinstveni Narodni front okupio je u svojim redovima sve što je rodoljubivo, sve što misli i radi za narod, za novu federativnu Jugoslaviju. Jedinstvo i ravnopravnost naših naroda, što je sve izraženo u federativnom uređenju, nova narodna vlast, birana iz sredine naroda i za narod — to su najveće tekovine oslobodilačkog rata.

I narod našeg okruga, Hrvati i Srbi, od prvog dana ustanka aktivno je učestvovao u borbi i dao sve za postignuće tih tekovina. Od prvog dana okupacije po ulicama Šibenika, Vodica i ostalih mjesta praskale su bombe po fašistima i domaćim špijunima. To je bio izraz naše mržnje prema stranom porobljivaču i ljubavi prema svom narodu i slobodi. Na teror okupatora, četnika i ustaša po kninskoj krajini i Bukovici, narod je odgovarao organiziranjem prvih oružanih grupa i odreda. Borci, Hrvati iz Šibenika i ostalih primorskih sela odlazili su u pomoć srpskom narodu, da ga brane od okupatorskog i ustaškog noža i istovremeno da razbiju sve laži srpskih izroda — da su svi Hrvati ustaše.

Sa prvim žrtvama cementiralo se zajedničko bratstvo i jedinstvo. Imena naših prvoboraca ostaće nam uvijek u sjećanju kao simboli junaštva i samoprijetoga, ljubavi i odanosti za narod i domovinu. Oni su na čelu udarnih grupa bili pioniri bratstva naroda našega okruga i njihovim primjerom slijedili su deseci tisuća boraca Srba i Hrvata. Kad su žene kotara Vodice na konferenciji darovale sliku Maršala Tita ženama Bukovice u znak bratstva i jedinstva, te kad je tom prilikom jedna žena rekla: »Ovo vam poklanjamo u znak zahvalnosti što ste čuvali i hranili naše borce«, onda nam je jasno koliko naš narod gaji međusobnu ljubav i koliko zahvalnost osjeća prema svojim prvoborcima.

Na suprot poštenim Srbima i Hrvatima, našla se i jedna šačica izroda srpskog i hrvatskog naroda, koji su se od prvog dana okupacije stavili u službu okupatora pripovijedajući pomirenje sa italijanskim okupatorom. Sam okupator dajući nož u ruke ustašama, organizirao je klanje, koje je izvršeno nad srpskim stanovništvom, a s druge strane se je pojavljivao kao saveznik srpskog stanovništva, štiteći ga navodno od ustaša. U stvari radilo se je o tome da se izazove bratoubilački rat i da se skine sa sebe sva krivica za zločinstva nad srpskim i hrvatskim narodom. Italijanski plaćenici pop Djuić, kaludjer Kalik i drugi sa svojim bandama pod parolama »obrane srpstva« vršili su nečuvena zvjerstva i nasilja. U svojoj potpunoj izdaji našli su dobrog saveznika i u ustašama i kod onih, koji su propovijedali »politiku čekanja« — politiku mačekovske gospode.

Ali ti izrodi, koji su se od prvoga dana okupacije vezali sa okupatorom, doživjeli su i propast njegovu i zajednički je s njim podijelili. Došli su dani slobode i pobjede. Došao je čas kad je narod obračunao sa svim onima, koji su mu krv pili. Oslobodjenje naše domovine, oslobodjenje našeg okruga dočekao je narod oduševljen, svijestan svojih snaga i žrtvava, koje mora dati u očuvanju slobode i izgradnje svoje sutrašnjice.

Kroz redove Jedinstvenog Narodnog fronta narod masovno učestvuje u privrednom i političkom životu u izgradnji narodne vlasti.

Izbori za kotarske i okružnu narodnu skupštinu bili su prava manifestacija odanosti naroda prema novoj federativnoj Jugoslaviji i Narodnoj vlasti, a oni su istovremeno pokazali uzajamno povjerenje između srpskog i hrvatskog naroda. O tome nam govori ne samo 97% glasača, koji su izašli na izbore da biraju svoje organe vlasti, nego i činjenice da su Hrvati i Srbi podjednako bira-

ni bez obzira u kojem kraju žive. Tako je u Okružnu Narodnu skupštinu sa ogromnim brojem glasača izabran Srbin Petar Rončević za narodnog zastupnika Šibenika. U kotaru Drniš najveći broj glasova dobio je Srbin Dane Popović. U selima Vrbnik-Potkonje i u Kninskom Polju na kotaru Knin gdje žive pretežno Srbi u kotarsku Skupštinu izabrana su tri Hrvata. Sve je to dokaz političke svijesti našeg naroda, koji se danas osjeća ravnopravan i slobodan u svojoj slobodnoj zemlji. Riječi staraca sa kotara Kistanje: »Glasajmo braćo za Srbina i Hrvata, svejedno, samo nek je pošten čovjek« najbolje nam to potvrđuju.

Takodjer vrijedno je spomenuti primjere požrtvovanja, koje su srpske porodice pokazale prema hrvatskim porodicama, koje su došle iz sjevernih krajeva. Jedan Srbin iz kosovske općine obavezao se da će dati drva za gradnju dviju kuća za hrvatske familije, a predsjednik seoske fronte u Tvjerincu dao je 70 m. drva mjesto 50, koliko je bilo predloženo. Zajednički radovi koje obavlja srpska i hrvatska omladina kod Bilušića-Buka na rijeci Krči kao i odlazak omladinskih radnih brigada srpske i hrvatske omladine na sječu drva u Velebit i na Cetinu — jest sve dokaz kako se naše jedinstvo očituje na djelu za opću korist naših naroda.

Isto tako vrijedno je istaknuti požrtvovan rad naših žena, što je sve došlo do izražaja na okružnoj konferenciji žena. U međusobnim darovima, kojima su žene jednog kotara darivale žene drugog kotara, najbolje se ispoljila njihova zajednička ljubav i povezanost. Tako su žene grada i kotara Šibenika darovale 800 kg. soli, srpkinjama kninskog i kistanjskog kotara.

Danas, u danima kad se narodi Jugoslavije spremaju da na izborima za Ustavotvornu skupštinu još jednom pokažu svoju odlučnost i spremnost da nastave započeti putem izgradnje svoje ljepše budućnosti, narod našeg okruga živo se sprema da i na ovim izborima kao i na svim dosadašnjim pokaže zašto se je borio kroz četiri i po godine oslobodilačkog rata. Riječi omladine kotara Kistanje, koje je nedavno na mitingu javno iznijela: »Hoćemo Tita i republiku, a nećemo kralja i monarhiju!« Daleko su odjeknule i našle svoj izraz u srcima našega naroda kod mladih i starih muških i ženskih. Srba i Hrvata. Preko odbora Narodnog fronta, po svim selima narod raspravlja o biračkim spiskovima i iz njih izbacuje one, koji su se ogriježili o čast i interese naših naroda.

Medjutim to nije sve. Narod čisti i redove Narodnog Fronta od svih onih, koji su protiv jedinstva i koji u fronti gledaju samo sebične ciljeve. Takav je bio i slučaj sa Dragom Beaderom. On kao predsjednik seoskog odbora N. fronte bio je i predsjednik Izborne Komisije u Zitnici, te prilikom izbora za kotarsku skupštinu nije htio da glasa, nadojajući se da će na taj način odvratiti od glasanja jedan dio naroda. Medjutim i bez Beadera narod je jedinstveno izašao na glasanje, birajući iz svoje sredine najbolje drugove u selu, a Beadera je na masovnom sastanku sam najostrije osudio i izbacio sa predsjedničkog mjesta, te na mjesto njega postavio čovjeka narodnog povjerenja. Na ovaj način narod vrši kontrolu nad svojim predstavnicima i nema onoga koji može, na bilo koji način da trajno izigra narodno povjerenje.

Pred nekoliko dana 600 delegata pošlo je u Zagreb da se priključi općem raspoloženju hrvatskog seljaštva, koje je ovom prilikom jasno i otvoreno u srcu Hrvatske — Zagrebu manifestiralo za Tita i republiku, a protiv monarhije, kralja i Mačeka. Hrvatske seljačke mase našeg okruga aktivno su od prvog dana ustanka stupile o borbu i N.O.F. i s time ostale na liniji borbe za bolji život i za ostvarenje programa Hrvatske republikanske seljačke stranke. U redovima Jedinstvenog Narodnog Fronta danas se nalazi svaki pošten Hrvat. iznimno nekolicine onih, koji kroz ovu borbu nisu dali ništa, a koji i danas iz zapečka nerado promatraju kako se narod sam osvješćuje i uzima kormilo u svoje ruke. Oni još ne shvaćaju da je došao krajnji čas da se i oni trgnu iz sna, kojima ih je Mačekova politika uspavala i da nadju svoje mjesto među ostalim

poštenim Hrvatima i pristašama Narodnog fronta.

Isto tako približuje se dan održanja Kongresa Srba iz Hrvatske na koji će doći delegati srpskog naroda iz Hrvatske. I Srbi sa našeg okruga poći će u Zagreb da jasno pokažu da i oni idu uz bok braće Hrvata, da su i oni danas jedinstveni i ravnopravni i da su za Tita i republiku. Srpski narod našeg okruga masovno će pristupiti ovoj svečanosti, da pokaže svima da su propali pokušaji razjedinjavanja Srba i Hrvata, da je srpski narod zajedno sa hrvatskim aktivno učestvovao u borbi od prvog dana i da on danas zajednički radi na izgradnji svoje domovine. federalne države Hrvatske i šire domovine federativne Jugoslavije.

Tako će skupština H.R.S.S.-a i Kongres Srba iz Hrvatske još jednom potvrditi zajednički put naroda našeg okruga, koji je među prvima bio u borbi i koji danas među prvima stupa uz Tita za republiku.

Svečana proslava u Šibeniku povodom odlikovanja maršala Tita

Povodom odlikovanja maršala Tita najvišim svojetskim ordenom »Pobjede« održana je u Šibeniku u Narodnom kazalištu dana 19. IX. svečana priredba. Poslije otpjevanje himne »Hej Slaveni«, tajnik gradskog odbora N.F. drug Branko Karadjole održao je referat o značenju odlikovanja maršala Tita. Drug Karadjole je rekao: »Bratski Sovjetski Savez preko Presidiuma Vrhovnog Sovjeta SSSR.-a dana 10. ov. mj. dodijelio je najviše vojničko odlikovanje Maršalu Jugoslavije, Narodnom heroju, našem dragom drugu Titu orden »Pobjede«. Ovo odlikovanje, koje nam dolazi od moćnog Sovjetskog Saveza, lučonoše i zaštitnika slavenskih i svih slobodoljubivih naroda svijeta, koji je u ovom ratu protiv fašizma dao najveći doprinos pobjedi, ujedno je i najveće priznanje našim narodima za njihovu junačku, nesebičnu i beskompromisnu borbu protiv zatirača slobode i nezavisnosti. Radost naših naroda tim je veća što ovo odlikovanje dolazi u danima, kada naši napori i žrtve četirigodišnje borbe imaju da budu konačno krunisani, kada naši narodi ostvaruju svoje vjekovne težnje za koje su položili živote najbolji sinovi naše zemlje i kada udaraju temelje svojoj novoj državi — Demokratskoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Nakon što je iznio vojničke vrline maršala Tita i herojske podvige slavom ovjenčane Jugoslavenske Armije, drug Karadjole je nastavio: »Ali političko djelo nije ništa manje od vojničkoga. Nema ni jedne jedine evropske države, koja je bila žrtva fašističke okupacije, a koja je, oslobodivši se vlastitim snagama naroda, na dan pobjede imala ovako široko i čvrsto izgradjenu, nepokolebljivu osnovu za svoju političku, ekonomsku i socijalnu obnovu kao naša zemlja.

Tito je taj, koji je naše narode naučio velikoj istini da nema nikakove, pa ni najteže i najočajnije situacije, iz koje jedan narod neće naći pobjednički izlaz, ako je svijestan svoje časti, ako je ujedinjen i spreman na žrtve za obranu svoje nezavisnosti svoje sreće i napredka.

Poslije referata druga Branka Karadjole, balet Narodnog Kazališta izveo je plesnu tačku »Dalmatinka«. Zatim je Milena Bodružić recitala pjesmu Vladimira Nazora »Titov Naprijed«. Kao dvije zadnje tačke otpjevalo je pjevačko društvo »Kolo« popularnu pjesmu »Kozara« »Telefonske žice zuje« i pjesmu »Staljingrad«.

Sa ove svečane priredbe upućen je maršalu Titu slijedeći pozdravni brzozav: »Dragi naš Maršale!«

Vijest o odlikovanju ordenom »Pobjede«, koje vam je dodijelio Presidijum Vrhovnog Sovjeta SSSR.-a, ispunila je naša srca toplom radošću. Povodom toga šaljem Vam iskrene pozdrave i najsrdajnije čestitke sa željom da sa istim uspjehom, kako ste nas vodili na bojnom polju povedete nas u nove pobjede na polju obnove i izgradnje naše nove Demokratske Federativne Jugoslavije.

Uz klicanje drugu Titu, republici, jedinstvu i bratstvu jugoslavenskih naroda, Sovjetskom Savezu i Staljinu završena je ova lijepa i uspjela priredba.